

Către: Ion LUPAN

Șeful Secretariatului

Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru

Copie: Octavian ARMAȘU

Guvernator

Banca Națională a Moldovei

Copie: Ion CHICU

Ministrul Finanțelor

Nr. 129 din 7 decembrie 2018

Ref.: Ședința Consiliului Economic în vederea identificării soluțiilor care să stimuleze plățile electronice și să reducă fluxul de numerar în țară

Stimate dle Lupan,

A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova” (în continuare „AmCham Moldova”) salută inițiativa Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru de lansare a discuțiilor pe tematica promovării plăților electronice și reducerea numerarului în economie.

Există o corelație între utilizarea numerarului într-o economie și dimensiunea economiei subterane a economiei respective. Conform studiului „The Shadow Economy in Europe 2010 - Using payment systems to combat the shadow economy”, AT Kearney and Schneider (2010), se estimează că o majorare a utilizării plăților electronice cu 5% determină o reducere medie a economiei subterane cu ~2-3%. O serie de studii în țările scandinave arată că între 28% și 65% din numerarul în circulație nu este contabilizat în cursul activităților de business, indicator sugestiv privind rolul plăților în economia tenebră¹.

La nivel mondial unul din documente de referință în dezvoltarea strategiilor de reducere a plăților cu numerarul este „Developing a Comprehensive National Retail Payments Strategy”², elaborat de către Banca Mondială. Obiectivele de politică în domeniul serviciilor de plată, fiind structurate:

- Asigurarea siguranței și eficienței sistemelor naționale de plăți;
- Promovarea accesibilității la serviciile de plată;
- Promovarea dezvoltării unei infrastructuri eficiente pentru a sprijini dezvoltarea instrumentelor de plată și a altor mecanisme de satisfacere a necesităților de plată cu amănuntul;
- Promovarea utilizării instrumentelor de plată optime din punct de vedere social.

Documentele cu accesibilitate publică a băncilor centrale denotă anume abordarea exhaustivă la capitolul dezvoltarea programelor de reducere a plăților fără numerar.

¹ <https://www.centralbank.ie/docs/default-source/news-and-media/2014/april/10-april/national-payments-plan---final-version.pdf?sfvrsn=4>

² <http://documents.worldbank.org/curated/en/839121469729131991/pdf/84076-REPLACEMENT-FILE-PUBLIC-Developing-comprehensive-national-retail-payments-strategy.pdf>

În 2008, **Albania** lansa proiectul de reducere a tranzacțiilor în numerar, dezvoltat cu suportul instituțiilor europene. În cadrul respectivului proiect au fost dezvoltate seturi de recomandări de politici – atât pe dimensiunea bancară, cât și pe dimensiunea fiscală³.

În 2013, **Irlanda** a dezvoltat „Planul Național de Plăți” bazat pe 3 direcții de activitate (i) asigurarea politicilor favorabile utilizării plăților fără numerar (ii) mobilizarea și stimularea părților interesate (iii) comunicare, acestea fiind materializate în 18 recomandări.

Este notabilă abordarea analitică a **Poloniei**. În 2015 Banca Națională a Poloniei a elaborat studiul „Determinants of non-cash payments”⁴. Originalitatea respectivului studiu ține de abordările privind analiza datelor de nivel micro (chestionarea diverselor părți interesate (utilizatori, comercianți)), și a celor de nivel macro (serii de date statistice) în vederea identificării factorilor de reziliență în utilizarea plăților fără numerar.

Considerăm oportună menționarea concluziilor din cadrul studiului post-ante „Analysis of the effects of the reduction of interchange fees in Poland”⁵. Conform acestuia, reglementarea privind reducerea comisioanelor interbancare și-a atins efectul planificat de acceptare a cardurilor de plată într-un număr tot mai mare de puncte de vânzare cu amănuntul și de servicii. Cu toate acestea, este imposibil să se determine care a fost impactul reducerii taxei interbancare și ce alți factori și tendința în continuă creștere. Reducerea preconizată a comisioanelor interbancare a diminuat semnificativ veniturile băncilor rezultate din perceperea comisioanelor interbancare, acestea fiind transferate la comercianți și furnizori, și nu - așa cum se presupune anterior - în beneficiul consumatorilor prin diminuarea prețurilor pe raft (cu excepția unei rețele comerciale care a reflectat reducerea comisioanelor interbancare în prețurile pe raft). Pierderea veniturilor băncilor a avut un impact negativ asupra comisioanelor achitate de deținătorii de carduri către bănci și le-a mobilizat puternic pentru a căuta oportunități economice asociate cu cardurile de plată și întreținerea acestora. Pe de altă parte, băncile au luat măsuri pentru a convinge clienții să efectueze tot mai multe tranzacții cu carduri, care pot afecta în mod direct dezvoltarea tranzacțiilor fără numerar în Polonia.

În **România**, deși nu am identificat un document de politici privind reducerea plăților cu numerar, notăm existența a (i) Ordonanței de Urgență nr. 193 din 12 decembrie 2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată, care are drept obiect de reglementare instituirea de obligații privind acceptarea plăților prin intermediul unui terminal POS și/sau al altor soluții moderne de acceptare. Suplimentar, Legea nr. 70 din 2 aprilie 2015 pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată instituie limitări privind operațiunile de încasări și plăți în numerar. Printre multitudinea de măsuri de stimulare a plăților fără numerar se regăsesc și cele privind plafonarea comisioanelor interbancare.

Unele state europene au o abordare proactivă, **Ungaria** implementează un sistem de subvenționare la procurarea POS terminalelor de către întreprinderile mici, doar în 2017 alocând din bugetul de stat ~7 400 000 EUR⁶.

³ <http://www.spi-albania.eu/admin/js/filemanager/files/web/2008program/projects/cashtransiction/fifthmeeting/SPI%20Albania%20Project%20on%20Reducing%20cash%20transactions%20%20PWG%20Recommendations.pdf>

⁴ https://www.nbp.pl/publikacje/materialy_i_studia/196_en.pdf

⁵ <https://www.nbp.pl/systemplatniczy/interchange/obnizenie-oplaty-interchange.pdf> (PL)

⁶ https://bbj.hu/economy/govt-allocates-huf-24-bln-in-subsidies-for-bank-card-terminals_126044

Inițiativa de sporire a volumului tranzacțiilor fără numerar urmează a fi efectuată într-un cadru strategic consolidat, **având în calitate de promotor Guvernul Republicii Moldova**, astfel evitându-se acțiuni arbitrare. Or, Guvernul în calitate de autoritate ce asigură realizarea politicii interne și externe a statului, ar dispune de un set de instrumente extins în ce privește implementarea măsurilor de stimulare a utilizării instrumentelor de plată fără numerar.

În termeni generali, politicile statului în respectivul domeniu ar putea fi grupate pe mai multe dimensiuni:

- i. Stimularea comercianților – compensarea cheltuielilor suportate pentru procurarea POS terminale în cazul anumitor categorii de agenți economici, reduceri de TVA (în cazul utilizării mijloacelor electronice, etc.);
- ii. Stimularea deținătorilor de carduri și de portofele electronice / conturi de plăți, deschise în sistemele nebancale de plăți și de emitere a monedei electronice, de a efectua tranzacții fără numerar;
- iii. Dezvoltarea unor politici de descurajare a utilizării numerarului – majorarea costurilor de gestionare a numerarului;
- iv. Crearea condițiilor echitabile în vederea asigurării dezvoltării diverselor forme de plată fără numerar;
- v. Promovarea posibilității autentificării persoanei prin intermediul instrumentelor de plată și posedării semnăturii electronice de cetățeni;
- vi. Facilitarea accesului la serviciile guvernamentale prin facilitarea procedurii de tranzacționare a fără numerar;
- vii. Plafonarea comisioanelor interbancale - măsură aplicată preponderent în țări cu o infrastructură de plăți cu cardul bine dezvoltată;
- viii. Programe de educație financiară a populației.

În documentul de analiză „*Utilizarea limitată a plăților fără numerar în Moldova: diagnoză și opțiuni de politici*”⁷ dezvoltat de Echipa Economică Germană (GET Moldova) se menționează despre necesitatea unei abordări sistematice în implementarea inițiativelor de sporire a plăților cu cardul. Astfel se remarcă că intervențiile politice în vederea creșterii utilizării plăților fără numerar trebuie să fie bazate pe o analiză detaliată a stimulentelelor cu care se confruntă toate părțile interesate: consumatorii, comercianții, băncile care achiziționează și cele emitente. Suplimentar, autorii prezintă politici pentru sporirea plăților fără numerar din perspectivă internațională.

În lumina celor expuse mai sus, A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova” susține eforturile de diminuarea a plăților cu numerar în circuitul economic, în condiția desfășurării unei analize privind reglementarea valorii comisioanelor interbancale pe piața Republicii Moldova într-un mod previzibil și transparent, acțiune ce urmează a fi dezvoltată în cadrul unui ansamblu de măsuri privind stimularea utilizării cardurilor bancare și a portofelelor electronice/conturilor de plăți deschise în sistemele nebancale de plăți și de emitere a monedei electronice în calitate de instrumente de plată.

Ne exprimăm disponibilitatea pentru detalierea comentariilor în contextul unei întrevederi.

Cu respect,

Mila Malairău

Director Executiv

A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”

⁷ https://www.get-moldau.de/wordpress/wp-content/uploads/2016/06/PP_02_2016_en.pdf